

Příkazní smlouvy

I. Obecně

1. Pod pojmem „příkazní smlouvy“ se v oboru správy a údržby silnic I. třídy rozumí situace, kdy stát, reprezentovaný Ministerstvem dopravy, přenáší na organizace správy a údržby silnic péči o tyto krajské komunikace. Zdrojem je § 9 odst. 2 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, jenž zní:

§ 9

Vlastnictví pozemních komunikací

(1) Vlastníkem dálnic a silnic I. třídy je stát. Vlastníkem silnic II. a III. třídy je kraj, na jehož území se silnice nacházejí, a vlastníkem místních komunikací je obec, na jejímž území se místní komunikace nacházejí. Vlastníkem účelových komunikací je právnická nebo fyzická osoba.

(2) Ministerstvo dopravy může smluvně převést výkon některých práv a povinností státu jako vlastníka silnic I. třídy na organizace správy a údržby silnic, jejichž zřizovatelem jsou kraje (dále jen "správce pozemní komunikace"), za cenu sjednanou v souladu s cenovými předpisy. 2a)

2. K výše uvedenému ustanovení je zapotřebí uvést, že bylo zakotveno do zákona s účinností od 31. 7. 2001, tj. ještě před vstupem ČR do EU.

3. Praxe na základě cit. ust. je taková, že MD sjednává napřímo s příslušnými krajem zřízenými právnickými osobami správu a údržbu silnic I. třídy. Předmětné činnosti tedy v praxi nepodléhají jakékoliv veřejné soutěži, nejsou realizována výběrová řízení.

II. K závadnosti stavu

1. Citované ustanovení zákona je již překonané, obsoletní, a to v přímé souvislosti se dvěma základními skutečnostmi: a) Vstupem ČR do EU vzniká státu povinnost řídit se unijním právem, a to tím spíše právem přímo účinným, jímž je mj. Smlouva o fungování EU (SFEU), b) kraji zřizované „organizace správy a údržby silnic“ již v drtivé většině dávno nejsou příspěvkovými organizacemi či osobami s jinou právní formou, jež vykonávají činnost bezvýjimečně jen pro svého zřizovatele.
2. Jinými slovy: Organizace správy a údržby silnic mají dnes podobu akciových společností, společností s ručením omezeným a jiných (což by až takový problém nebyl), avšak jedná se o subjekty, které komerčně působí na nabídkové straně trhu a jakákoliv platba poskytnutá či poskytovaná takovému subjektu může deformovat či deformuje vnitřní trh, tudíž je v rozporu jednak se zákonem o zadávání veřejných zakázek (unijními směrnici jež zákon o veřejných zakázkách provádí), jednak s unijním právem veřejné podpory s právním základem obsaženým v čl. 107 SFEU.

III. Shrnutí a závěr

1. Postup MD, kdy jsou s jednotlivými organizacemi správy a údržby silnic uzavírány příkazní smlouvy, je v rozporu se zákonem o zadávání veřejných zakázek a SFEU, jmenovitě s čl. 107.

2. **§ 9 odst. 2 zákona o pozemních komunikacích** byt' je dosud součástí právního řádu, je v souladu s čl. 10 Ústavy pro rozpor s přímo účinnou mezinárodní smlouvou (SFEU) neaplikovatelný. V poslední vládní novele se ustanovení bez náhrady vypouští.
3. **Stran pravidel pro nakládání s majetkem státu a prostředky státu je přímé uzavření příkazní smlouvy nezákonné, neboť nebylo-li realizováno povinné zadávací řízení, nebyla potřeba uspokojena prokazatelně hospodárným výdajem – rozpor s § 39 odst. 3 rozpočtových pravidel** (*„Správce kapitoly soustavně sleduje a vyhodnocuje hospodárnost, efektivnost a účelnost vynakládání výdajů ve své kapitole.“*) **a § 45 odst. 2** (*Organizační složka státu je povinna dbát, aby dosahovala příjmů stanovených rozpočtem a plnila určené úkoly nejhospodárnějším způsobem. Prostředky, kterými disponuje, může používat na krytí nezbytných potřeb a na opatření zakládající se na právních předpisech.*)